

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubilea a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 25 (1980), No. 2, 108--114

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139134>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1980

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

jubilea zprávy

PROFESOR EMIL BUCAR ZEMŘEL

Dne 20. září 1979 zemřel v Příbrami ve věku 78 let profesor RNDr. Emil Buchar, DrSc., člen korespondent ČSAV, jeden z průkopníků moderní geodetické astronomie.

Narodil se 4. srpna 1901 v Horní Nové Vsi u Bělohradu. Po maturitě jej zájem o fyziku, matematiku a hlavně astronomii přivedl na přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V r. 1927 dosáhl doktorátu přírodních věd. Krátce působil jako výpomocný asistent v tehdejší Astronomickém ústavu UK. V letech 1928/29 pracoval v alžírské hvězdárně v Bouzareach, kde řešil astrometrické problémy. Mimo jiné zde objevil jednu z malých planetek obíhajících v pásu asteroid, kterou po své matce nazval Tinka. Po návratu do Československa, koncem dvacátých let, našel jediné místo, které alespoň poněkud vyhovovalo jeho odborným zájmům, a to ve Vojenském zeměměřičkém ústavu v Praze, ze kterého na počátku druhé světové války vznikl Zeměměřičký ústav. Hlavním úkolem astronomického oddělení v tomto ústavu bylo určování přesných zeměpisných souřadnic na Laplaceových geodetických bodech. Ze získaných měření dokončuje E. Buchar během druhé světové války významnou práci *Tižnicové odchylky a geoid v Československu*, která je současně jeho habilitačním spisem, předloženým v roce 1945 na Českém vysokém učení technickém v Praze, kde již v r. 1946 byl jmenován řádným profesorem astronomie a geofyziky. V roce 1952 byl zvolen členem korespondentem ČSAV a byla mu udělena hodnost doktora fyzikálně matematických věd.

Těžiště vědecké práce prof. Buchara bylo v geodetické astronomii. Byl nejen vynikajícím teoretikem, ale velmi zkušeným pozorovatelem. Zdokonalil například Nušlův-Fričov cirkumzenital neosobním mikrometrem. Podstatným jeho přínosem k rozvoji světové vědy je nesporně jeho

průkopnická práce o určení zploštění Země z pohybu umělých družic.

Profesor Buchar byl vynikajícím pedagogem a vychoval nejednu generaci úspěšných geodetů. Podílel se významně i na organizaci československé a mezinárodní vědy. V roce 1948 byl děkanem tehdejší Vysoké školy speciálních nauk ČVUT v Praze, později vedl katedru vyšší geodézie, astronomie a základů geofyziky na stavební fakultě. Z významnějších jeho funkcí možno připomenout především jeho dlouholeté předsednictví Čs. národního komitétu pro COSPAR. Byl čestným členem Astronomicko-geodetické společnosti Akademie věd SSSR. Jeho vědecké zásluhy byly oceněny řadou domácích i zahraničních vyznamenání, zvláště pak Řádem práce, který mu byl propůjčen v r. 1972.

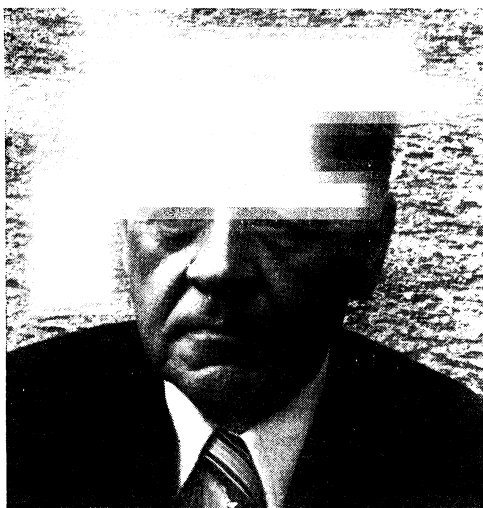
Profesor Buchar se zapsal do vzpomínek a srdcí mladší astronomické a geodetické generace jako významný vědec a pedagog a též jako skromný a pracovitý člověk skvělých osobních vlastností.

Vladimír Vanýsek

ZA DOCENTOM BOHUMÍROM PARÍZKOM

Uprostred usilovnej práce a neúnavnej aktivity dňa 6. 9. 1979 navždy opustil kolektív svojich spolupracovníkov na Katedre matematiky elektrotechnickej fakulty SVŠT v Bratislave jej vedúci — doc. Bohumír Parížek, CSc. Katedra v ňom stratila jedného zo svojich najskúsenejších a najobľúbenejších učiteľov, ktorý spájal v sebe dobrého odborníka a vynikajúceho pedagóga. Jeho život bol vyplnený nesmiernym množstvom obetavej a spoločensky záslužnej práce.

Narodil sa 4. októbra 1920 v Bratislave. Vyrastal v skromných pomeroch rodiny obchodného cestujúceho. Detstvo a mladosť prežil v Bratislave. Po ukončení gymnaziálneho štúdia nebolo pre neho ľahké rozhodnúť sa, čo študovať na vysokej škole. Rozhodoval sa medzi matematikou, filológiou a hudbou. Zvítazila matematika a stala sa mu nielen povoláním, ale i záľubou. Vojnové roky prežíval ako univerzitný študent. Hneď po oslobodení začal pôsobiť ako učiteľ, najprv na gymnáziu, neskôr na strednej zdravotnickej škole.

Prechod na Katedru matematiky Elektrotechnickej fakulty SVŠT v roku 1952 mu umožnil plne sa venovať matematike. Aktívne sa zapojil do činnosti seminára z algebry, vedeného akademikom Schwarzom. Výsledkom bolo viacero prác z oboru teórie pologrúp. Neskôr sa zaoberal algebraickou teóriou automatov a z tejto oblasti vypracoval kandidátsku dizertačnú prácu. V roku 1961 bol menovaný docentom pre obor matematiky. Dlhé roky vykonával funkciu zástupcu vedúceho katedry a v júni 1979 bol menovaný vedúcim katedry.

Svoju učiteľskú prácu si konal veľmi zodpovedne, s opravdovým záujmom a láskou pre svoje povolanie. Popri primeraných požiadavkách na študentov denného i diaľkového štúdia vytvára si k nim vzťah, v ktorom sa učiteľská autorita spája so vzájomnou úctou a priateľstvom.

Patril medzi matematikov so širokými znalosťami rôznych matematických oborov. Mal cit pre možnosti aplikácie matematických teórií na konkrétne problémy inžinierskej praxe. V tejto oblasti vykonal veľa záslužnej práce, či už ako školiteľ interných a externých aspirantov i ako spolupracovník pri riešení vedeckovýskumných úloh.

Významne sa podieľal na modernizácii vyučovania matematiky. Bol spoluautor a recenzent mnohých stredoškolských učebníc a skrípt. Často prednášal na školeniach stredoškolských učiteľov. Jeho myšlienky sa nezriedkavo objavovali v dennej tlači a oznamovacích prostriedkoch.

Niekoľkokrát úspešne vystúpil v československej televízii v súvislosti s modernizáciou vyučovania matematiky na všetkých stupňoch škôl. Aktívne spolupracoval pri podchytení a výchove mladých matematických talentov.

Aj keď bol plne zaneprázdnený svojou pedagogickou a vedeckou prácou, nestál bokom od ostatného diania na fakulte, na škole i mimo nej. Svoje politické a organizátorské skúsenosti uplatňoval ako člen i funkcionár straníckej i odborovej organizácie. Bol zodpovedný redaktor fakultného časopisu. Popri tom bol aktívnym členom komisií pre obhajoby kandidátskych prác, pre štátne skúšky, pre skúšky aspirantov, členom edičnej komisie pri MŠ a atestačnej komisie pri rektoráte SVŠT. Za jeho záslužnú činnosť mu udelila SVŠT mnohé vyznamenania.

Doc. Parížek si svojou skromnou otvorenou povahou a svojím humorom získal mnoho priateľov. Majstrovsky vedel riešiť aj tie najzložitejšie situácie. Rozsieval dobrú náladu v kruhu svojich kolegov a študentov. Patril medzi pracovníkov, ktorí sa dávajú do služieb celku a spoločnosti i na úkor vlastného pohodlia a zdravia. Odišiel neočakávane. I keď ostali po ňom nedopísané stránky, svojou činnosťou prispel podstatne k výchove slovenskej matematickej a technickej inteligencie. Jeho osobnosť a dielo ostane natrvalo v mysliach všetkých, ktorí ho poznali.

Tatiana Medeková

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU FRANTIŠKA KEJLY

Ani se věřit nechce, že dne 23. listopadu 1979 se dožil šedesáti pěti let zaslužilý člen katedry matematiky a deskriptivní geometrie na stavební fakultě ČVUT v Praze. Narodil se v Lišanech (okr. Rakovník), kde také v letech 1920–25 chodil do obecné školy. Na státní vyšší reálce v Rakovníku studoval od roku 1925, po maturitě v roce 1932 se zapsal na přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde získal po složení II. státní zkoušky aprobaci pro matematiku a deskriptivní geometrii.

Pochází z dělnické rodiny; svého otce nepoznal, neboť byl nezvěstný z haličské fronty 1. světové války od první poloviny roku 1915. Prostředky

ke studiu získával nejdříve z kondic, od roku 1937/38, kdy získal i příslušnou kvalifikaci, též jako učitel těsnopisu na Kobylského soukromé obchodní škole. Po ukončení vysokoškolského studia využil možnosti dalšího pobytu ve Studentské kolonii na Letné a tak se stal jedním z 1200 vysokoškoláků, kteří v Akci 17. listopad 1939 byli zatčeni a uvězněni v koncentračním táboře Sachsenhausen; odtud byl propuštěn na vánoce v roce 1940.

Po návratu znovu vyučoval těsnopis na pražských obchodních školách a v některých velkých podnicích v Praze až do května 1945. Tehdy jej prof. dr. Fr. Vyčichlo, se kterým se seznámil během 2. světové války, povolal na místo asistenta v I. ústavu matematiky Vysoké školy (později fakulty) inženýrského stavitelství. Od 10. května 1945 působí tedy náš jubilant jako vysokoškolský učitel. Za uplynulých téměř 35 let vedl cvičení z matematiky a přednášel matematiku v denním i dálkovém studiu oboru konstrukce a dopravní stavby na stavební fakultě ČVUT.

Vedle pedagogické práce prošel také mnoha funkcemi plynoucími z profese učitele, byl však také činný v ROH a KSČ. Své pedagogické snažení uplatnil rovněž v Socialistické akademii jako vedoucí její katedry matematiky i jako lektor Lidové univerzity.

Vedle článků, které se týkaly výuky těsnopisu, publikoval několik metodických a popularizujících článků v Rozhledech matematicko-fyzikálních a ve Sborníku prací pro průmyslové školy. Je také spoluautorem tří skript, která byla v době svého vydání velmi potřebná pro studenty I. ročníku inženýrského stavitelství, popř. pro zájemce o studium na vysoké technické škole. Rovněž do *Přehledu užité matematiky* napsal dvě kapitoly a do několika středoškolských učebnic pro průmyslové školy psal části týkající se základů diferenciálního a integrálního počtu. Jím vypracované recenzní posudky se vyznačují velkým přehledem a jeho připomínky vždy vedly k metodickému i didaktickému zpřesnění textu. Svůj zájem o různé matematické hry a zábavy uplatňuje dosud ve spolupráci s SNTL v tzv. *Těčku*.

S. František Kejla za svého působení vykonal velmi mnoho pro matematiku na oboru konstrukce a dopravní stavby, všichni jeho studenti získali velmi dobré teoretické základy pro své další studium. Kolegům na fakultě rád pomáhá při řešení různých úloh, zejména diferenciálních rovnic, k nimž se dochází při práci na výzkum-

ných úkolech. Své kombinační schopnosti uplatňuje také v šachu — při hře a zejména při řešení úloh předložených v časopisech.

Přejeme si, aby s. František Kejla při dobrém zdraví zůstal nadále přítelem a rádcem všem učitelům naší katedry.

Karel Drábek

PO JEDENÁSTICH ROKOCH OPĚT PRVÁ CENA AJ PRE ČSSR

(Správa o XXI. medzinárodnej matematickej olympiáde v Londýne)

Po svojom dvadsiatom bukureštskom jubilejnom ročníku vstúpila roku 1979 medzinárodná matematická olympiáda do tretej desiatky vo viacerých smeroch v znamení rekordov.

Po prvý raz sa konala mimo európskeho kontinentu na britských ostrovoch. Strediskom všetkého diania okolo olympiády bola známa inštitúcia zaoberajúca sa otázkami vyučovania matematiky The School Mathematics Project pri Westfield College v londýnskom Hempsteade, ktorej pracovníci tvorili jadro organizačného výboru XXI. MMO.

Uskutočnila sa v nebváľe skorom termíne, keď vedúci jednotlivých delegácií, ktorí tvorili medzinárodnú jury súťaže, sa schádzali do Londýna už 28. 6. 1979, družstvá so svojimi vedúcimi 30. 6. 1979 a vlastná klauzúrna súťaž vo Westfield College sa konala v dňoch 2. a 3. júla.

Najzávažnejším rekordom však je, že medzinárodnej súťaže matematických nádejí v riešení náročných úloh sa zúčastnilo tento raz až 166 žiakov z 23 krajín troch kontinentov. Z účastníckych zemí XX. MMO poslali osemčlenné družstvá Bulharsko (BG), ČSSR (CS), Fínsko (SF), Francúzsko (F), Holandsko (NL), Juhoafrická republika (AF), NSR (D), Poľsko (PL), Rakúsko (A), Rumunsko (R), Švédsko (S), USA a domáca Veľká Británia, nekompletné štvorčlenné družstvá pricestovali z Kuby (C) a Vietnamskej socialistickej republiky (VN). S kompletnými družstvami po jednoročnej prestávke pricestovali tradiční účastníci MMO Maďarsko (H), NDR (DDR) a ZSSR (SU), ako aj Grécko (GR) a Belgicko (B), s ktorým pricestoval po prvý raz aj jediný reprezentant susedného Luxemburska (L). Nováčikmi na tomto podujatí boli Izrael (IL) s úplným družstvom a päťčlenné družstvo Brazílie (BR). Svoje zastúpenie na XXI. MMO mal po prvý raz aj najmenší kontinent Austrália v osobe pozorovateľa J. L. WILLIAMSA z univerzity v Sydney.

Celkový priebeh olympiády mal v podstate tradičný charakter. Medzinárodná jury súťaže, ktorej predsedal známy britský odborník z oblasti školskej matematiky dr. TREVOR J. FLETCHER, vykonala prvú etapu svojej práce zameranú najmä na výber a formuláciu súťažných úloh na univerzite v Bristole. Z došlých 81 návrhov súťažných úloh z 19 krajín vybrali do širšieho výberu organizátori 26 a z nich jury zaradila do súťažnej šesťice tieto:

1. Nech p a q sú prirodzené čísla také, že

$$\frac{p}{q} = 1 - \frac{1}{2} + \frac{1}{3} - \frac{1}{4} + \dots - \frac{1}{1318} + \frac{1}{1319}.$$

Dokážte, že p je deliteľné číslom 1979. (NSR, 6 bodov)

2. Je daný päťboký hranol so základňami $A_1A_2A_3A_4A_5$ a $B_1B_2B_3B_4B_5$. Všetky hrany oboch základní a všetky úsečky A_jB_k , $1 \leq j, k \leq 5$ zafaríme červenou alebo zelenou farbou tak, aby v každom trojuholníku, ktorého vrcholy sú vrcholmi hranola a ktorého všetky strany boli zafarbené, existovala dvojica strán rôznej

farby. Dokážte, že všetkých desať hrán oboch základní musí byť rovnakej farby. (Bulharsko, 7 bodov)

3. V rovine sú dané dve pretínajúce sa kružnice k_1 a k_2 . Označme A jeden z ich priesečníkov. Po kružnici k_1 , resp. k_2 sa pohybujú body B_1 , resp. B_2 v rovnakom zmysle konštantnou rýchlosťou tak, že sa pri každom obehú stretávajú vždy v bode A .

Dokážte, že v rovine existuje pevný bod P , pre ktorý v každom okamžiku platí $PB_1 = PB_2$. (ZSSR, 7 bodov)

4. Je daná rovina π , bod $P \in \pi$ a bod $Q \notin \pi$. Určte všetky body $R \in \pi$, pre ktoré je podiel

$$\frac{PQ + PR}{QR}$$

maximálny. (USA, 6 bodov)

5. Nájdite všetky reálne čísla b , pre ktoré existujú nezáporné reálne čísla x_1, x_2, x_3, x_4, x_5 tak, že platí

$$\sum_{k=1}^5 kx_k = b, \quad \sum_{k=1}^5 k^3x_k = b^2, \quad \sum_{k=1}^5 k^5x_k = b^3.$$

(Izrael, 7 bodov)

6. Po vrcholoch pravidelného osemuholníka $ABCDEFGH$ skáče klokan. Každým svojím skokom sa dostane z jedného vrcholu do niektorého z oboch susedných vrcholov. Začína v A a zastaví sa v okamžiku, keď sa dostane do E .

Označme a_n počet všetkých rôznych ciest z A do E pozostávajúcich z práve n skokov. Dokážte, že pre všetky $k = 1, 2, \dots$ platí

$$a_{2k-1} = 0, \quad a_{2k} = \frac{1}{\sqrt{2}}(x^{k-1} - y^{k-1}),$$

kde $x = 2 + \sqrt{2}$, $y = 2 - \sqrt{2}$.

Poznámka. Pod cestou z A do E pozostávajúcou z práve n skokov rozumieme postupnosť P_0, P_1, \dots, P_n vrcholov osemuholníka s týmito vlastnosťami:

- (i) $P_0 = A$, $P_n = E$;
- (ii) $P_j \neq E$ pre všetky $j = 1, 2, \dots, n-1$;
- (iii) P_i a P_{i+1} sú dva susedné vrcholy osemuholníka.

(NSR, 7 bodov)

V zátvorke za textom úlohy uvádzame krajinu, ktorá úlohu navrhla, a počet bodov, ktorý jury prísúdila za jej úplné riešenie. Na riešenie každej trojice súťažných úloh (1.—3. resp. 4.—6.) mali

súťažiaci v jednotlivých súťažných dňoch 4 hodiny čistého času. Ich texty dostali rozmnožené vo svojej materčine a na prípadné nejasnosti v textoch sa mohli pýtať písomne počas prvej polhodiny po začiatku riešenia.

Jury sa podarilo vybrať pomerne pestrý komplet súťažných úloh tematicky zahrňujúci rôzne oblasti školskej matematiky. Horšie to už dopadlo s odhadom obťažnosti jednotlivých úloh, keď sa podľa výsledkov dosiahnutých v súťaži ukázala ďaleko najťažšou 4. úloha, zatiaľ čo za riešenie 1. úlohy ohodnotenej rovnakým počtom bodov sa podarilo súťažiacim získať len niečo viac ako štvrtinu možných bodov, pretože patrí do kategórie tzv. trikových úloh, ktoré nie sú príliš vhodné pre klauzúrnu súťaž. Zostávajúce 4 úlohy boli čo do náročnosti pomerne vyrovnané.

Tradičná izolácia vedúcich od súťažiacich bola zabezpečená tak, že vedúci delegácií a ich zástupcovia bývali až do druhého súťažného dňa v Bristole, odkiaľ pricestovali expresným vlakom do Londýna aj na slávnostné otvorenie súťaže, ktoré sa konalo vo Westfield College 2. 7. 1979 za účasti stáleho tajomníka ministerstva školstva SIRA JAMESA HAMILTONA. Na druhú časť práce zahrňujúcu hodnotenie riešení, koordináciu hodnotení a posúdenie výsledkov sa však 3. 7. presťahovali do Westfield College, kde súťažiaci bývali po celý čas svojho londýnskeho pobytu.

Záverčné rokovanie jury, na ktorom boli schválené výsledky hodnotenia a rozhodlo sa o cenách, sa uskutočnilo 6. 7. Jury udelila celkom 8 prvých cien (za zisk 37—40 bodov), 32 druhých cien (29—36 bodov) a 42 tretích cien (20—28 bodov). Okrem toho najlepší z vietnamských žiakov dostal zvláštnu cenu za elegantné riešenie tretej úlohy.

Celkove skončila XXI. MMO veľkým úspechom žiakov zo socialistických krajín, z ktorých boli všetci štyria účastníci, ktorí získali plný počet bodov (2 SU, 1 CS a 1 VN) a ďalší (R) získal 1. cenu za 39 bodov. Hoci MMO je súťažou jednotlivcov, zostavuje sa každoročne i neoficiálne poradie krajín podľa súčtu získaných bodov. V ňom suverénne vedie ZSSR pred Rumunskom, ktoré tak potvrdilo, že vlnajší úspech v domácom prostredí nebol náhodný. Dve prvé ceny získal SU, po jednej prvej cene získali CS, D, F, R a USA. Neoficiálne poradie krajín je toto (v zátvorke uvádzame počet cien a celkový

počet bodov): SU (7, 267), R (7, 240), D (7, 235), GB (8, 218), USA (5, 199), DDR (4, 180), CS (5, 178), H (4, 176), YU (5, 172), PL (5, 160), F (2, 155), A (4, 152), BG (5, 150), S (3, 143), NL (2, 130), I (2, 119), SF (1, 89), B (1, 66), GR (1, 57). Zbývajúce štyri účastnícke krajiny mali najviac päťčlenné družstvá a nie sú preto zaradené do poradia.

Relatívne najúspešnejšie boli vietnamské matematické nádeje. Žiaden z nich neodchádzal z Londýna s horšou ako 2. cenou a najlepší z Vietnamcov si navyše odnášal jedinou zvláštnu cenu. Ďalším družstvom, ktorého každý člen dostal 7. 7. pri slávnostnom vyhlásení výsledkov diplom a vecnú odmenu z rúk vojvodkyne z Gloucesteru, boli domáci.

Relatívne spokojní mohli byť s dosiahnutým výsledkom aj československí reprezentanti. Najlepší z nich, zhodou okolností najmladší člen družstva JAN NEKOVÁŘ, ktorý prebral diplom v deň svojich 16. narodenín, za plný počet bodov dostal 1. cenu. Naposledy sme sa z takého úspechu nášho žiaka mohli tešiť na X. MMO v Moskve roku 1968 a po pravde treba priznať, že tohtoročná súťaž bola náročnejšia než tá pred jedenástimi rokmi. Vtedy totiž z 96 účastníkov získalo plný počet bodov 20 (z toho 2 z ČSSR) a bolo udelených dokonca 22 prvých cien. J. Nekovář už na XX. MMO v Rumunsku bol najlepším z našich žiakov a svojím tohtoročným výsledkom zatienil výkony ostatných členov družstva, ako to dokumentuje tabuľka na nasledujúcej strane.

I keď úspech benjamínka družstva nepochybne teší, celkový výsledok nevybočuje z dobrého priemeru posledných dvoch rokov. V schopnostiach väčšiny členov družstva vybraného na základe výsledkov II. a III. kola MO, korešpondenčného seminára a dvoch sústrezení bolo rozhodne viac, než v Londýne ukázali. Kvôli úplnosti však treba uviesť, že klud L. KUBÍNIHO pri súťaži iste ovplyvnila strata batožiny medzi Prahou a Londýnom, ktorú mu z letiska doručili až dva dni po súťaži.

Ku charakterizovaniu československej účasti na práci XXI. MMO sa ešte žiada spomenúť, že zo 4 úloh, ktoré ČSSR navrhla pre súťaž, sa dostali dve do širšieho výberu a jedna z nich vypadla takpovediac až v poslednom kole, keď sa držala medzi poslednými ôsmimi úlohami.

Popri riešení organizačných otázok XXI. MMO sa na rokovaní jury dostali na pretras aj

Meno žiaka, trieda, škola	Počet bodov za riešenie úl. č.						Spolu bodov	Získaná cena
	1	2	3	4	5	6		
HANČL JAROSLAV 4. tr. G Bílovec	1	0	0	6	7	2	16	
CHLEBÍK MIROSLAV 4. tr. G Čadca	6	0	6	1	2	5	20	III.
JIRÁSEK JOZEF 4. tr. G Košice	0	7	7	6	0	4	24	III.
KUBÍNI LADISLAV 3. tr. G Bardejov	0	0	6	6	4	1	17	
KUČERA RADAN 4. tr. G Brno	0	7	7	1	7	1	23	III.
NEKOVÁŘ JAN 2. tr. G Praha	6	7	7	6	7	7	40	I.
RITTER OTTO 4. tr. G Praha	0	2	0	6	3	1	12	
TKADLEC JOSEF 4. tr. G Bílovec	1	4	7	6	7	1	26	III.
ČSSR spolu	14	27	40	38	37	22	178	

všeobecnejšie otázky týkajúce sa organizácie MMO, zvlášť tematiky súťažných úloh. I keď sa pochopiteľne nedospelo v tejto otázke k jednotnému stanovisku, väčšina diskutujúcich zastávala názor, že by sa a priori nemala vylučovať určitá tematika len preto, že nepatrí do obsahu školskej matematiky v niektorej z účastníckych zemí. Prevládala mienka, že od účastníkov MMO možno očakávať o niečo viac než bežné školské vedomosti, ale doporučuje sa, aby sa tieto požiadavky vhodným spôsobom špecifikovali vopred. Šlo najmä o elementy matematickej analýzy, počet pravdepodobnosti, komplexné čísla, trigonometriu.

Na rozdiel od tradičnej zvyklosti z posledných rokov neskončilo tento raz záverečné rokovanie jury pozvaním na nasledujúcu MMO v roku 1980, ktorú nehodlá usporiadať žiadna zo zúčastnených krajín. Odznela len neoficiálna informácia vedúceho maďarskej delegácie, že o usporiadaní MMO roku 1980 uvažujú v Mongolsku, ktoré patrí k tradičným účastníkom MMO, ale do Londýna svoju delegáciu nevyslalo. V konkrétnejšej podobe vyzneli informácie o MMO roku 1981, ktorú pripravujú v USA a jeden z jej hlavných organizátorov sa zúčastnil na londýnskej MMO ako pozorovateľ.

Informácia o XXI. MMO by nebola úplná, ak by sme sa aspoň stručne nezmenili aj o rámcovom kultúrnom a spoločenskom programe. Žiaci po vlastnej súťaži sa pod vedením britských sprievodcov venovali prehliadkam pamätihodností Londýna a absolvovali výlet loďou po Temži do Greenwichu. Členovia jury počas bristolského pobytu navštívili Clifton College v Bristole a v priestoroch St. Nicolas Church Museum ich prijal zástupca mešťanostu. V Londýne si spoločne prezreli galériu v Kenwood House a zúčastnili sa spoločného obeda s členmi teamov Veľkej Británie na doterajších MMO. Všetkých účastníkov XXI. MMO prijal v County Hall zástupca mešťanostu Veľkého Londýna a v predvečer slávnostného vyhlásenia výsledkov olympiády v menze Westfield College absolvovali spoločnú oficiálnu večeru za účasti predstaviteľov všetkých inštitúcií, ktoré sa podieľali na príprave a organizácii olympiády.

Po vyhlásení výsledkov XXI. MMO odišli všetci účastníci olympiády autobusmi do Oxfordu. Cestou sa krátko zastavili v historickom Windsore a v sídle jednej z dvoch svetoznámých historických britských univerzít sa ubytovali prevažne v Keble College. Mali možnosť navštíviť modernú budovu matematického ústavu ox-

fordskej univerzity a pod vedením jej pracovníkov si v nedeľu 8. 7. predpoludním prezrieť viaceré z historických univerzitných zariadení. Popoludní podnikli všetci účastníci olympiády výlet autobusmi z Oxfordu do neďalekého rodiska svetoznámeho anglického dramatika W. Shakespearea — Stratfordu upon Avon. Po návrate zo Stratfordu sa v jedálni Keble College uskutočnila spoločná rozlúčková večera.

V pondelok 9. 7. 1979 viedla cesta jednotlivých delegácií z Oxfordu priamo na letisko Heathrow v Londýne a stadiaľ do ich domovov.

Jozef Moravčík

15. CELOSTÁTNÍ KONFERENCE O MATEMATICE NA VŠTEZ

Konferencie sa konala ve dneh 10.—14. září 1979 v Srní u Sušice. Uspořádala ji Jednota československých matematiků a fyziků ve spolupráci s VŠSE v Plzni v rámci oslav 30. výročí VŠSE a pod záštitou rektora této školy s cílem rozpracovat závěry celostátní konference učitelů v oblasti výuky matematiky na vysokých školách inženýrského zaměření. Obsah jednání konference byl určen jejím pracovním názvem „Matematika z hlediska potřeb inženýrské praxe“.

Jednání bylo pozitivně předznamenáno obsahovými i organizačními změnami v práci Komise JČSMF pro matematiku na VŠTEZ. Organizačně konferenci zajistila pobočka JČSMF v Plzni s katedrou matematiky VŠSE v Plzni. Členům organizačního výboru doc. J. KLÁTILOVI, dr. J. HOLENDOVÍ, J. KOLOUCHOVÉ a mnohým dalším se podařilo uspořádat ji v krásném prostředí Šumavy a zajistit příkladně hladký průběh a vysokou odbornou i společenskou úroveň jednání.

Konferenci se zúčastnilo 129 matematiků a pracovníků centrálních orgánů z celé ČSSR. Význam jednání byl podtržen účastí ředitele odboru univerzit MŠ ČSR prof. Ing. F. FABIANA, CSc. (v zastoupení 1. náměstka ministra školství ČSR prof. Ing. V. ČISAŘE, CSc.), rektora vysoké školy strojní a elektrotechnické v Plzni prof. Ing. S. KUBÍKA, DrSc., člena korespondenta ČSAV, prorektora VŠSE v Plzni prof. Ing. L. BĚLÍKA, DrSc., ústředního školního inspektora pro vysoké školy MŠ ČSR doc. RNDr. M. ŠULISTY, CSc., a vedoucího redaktora časopisu Vysoká škola B. BURIÁNKA.

Náplň jednání konference zajistila Komise JČSMF pro matematiku na VŠTEZ. Vlastní jednání bylo řízeno pracovním předsednictvem ve složení: doc. B. BUDINSKÝ, dr. J. BUREŠOVÁ, doc. J. KLÁTIL, prof. V. MEDEK, prof. J. POLÁŠEK, doc. M. ŠULISTA, doc. J. ŽILINKOVÁ.

Charakteristickým znakem 15. celostátní konference, která byla 1. konferencí po ideové přestavbě práce Komise pro matematiku na VŠTEZ, bylo zaměření na poměrně úzké konkrétní téma, souvisící s realizací zásad „Projektů dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy“ na vysokých školách technických v oblasti matematiky. Proto bylo do jednání konference zařazeno relativně málo referátů, avšak velmi závažných a vedle diskusí, které probíhaly po každém referátu, bylo jedno celé odpoledne věnováno plenární diskusi k těmto otázkám. Nejzávažnější referáty budou postupně uveřejňovány v odborných časopisech, a proto se v této zprávě omezíme jen na shrnutí podstatných myšlenek*).

*) Referáty prof. F. FABIANA, doc. M. ŠULISTY a prof. J. POLÁŠKA budou uveřejněny v časopise Vysoká škola, referát dr. Z. MORAVCE v časopise PMFA a referát prof. L. BĚLÍKA v bulletinu Informace MVS.